UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Aurum

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

quillitatem vel faciunt, vel denunciant: Ita Abbates & epiſcopi raro deberent prodire in principum aulas, ſed rerum motus, & bellorum tempeſtates auctoritate ſua compoſituri. *Eraſm.*

Gracca leguminis genus eſt adeo gratum columbis, vt ea ſemel guſtata, negent illos poſtea ab eo loco profugere: Ita qui ſemel aulæ mel & honorem deguſtarint, nunquam ab aula poſſunt auelli. *Plinius* 16. *c.*16.

Mulus ex equo & aſina conflatus, nec equus eſt, nec aſinus: Ita quidam dum & aulici eſſe volunt, & Eccleſiaſtici, neutrum ſunt. *Eraſm.*

Indicæ teſtudines, meridiano tempore blandiente, gaudent toto dorſo per tranquilla fluitare, donec oblitis ſui ſolis vapore ſiccetur cortex, vt mergi nequeant, iamq; inuitæ natent opportunæ venantium prædæ: Ita quidam ſpe magnarum rerum allecti, in principum aulas ſeſe coniiciunt; & adeò deliniuntur aulæ delitijs, donec imprudentes eo redigantur, vt non poſſint, etiamſi velint, in ſuum otium ſeſe recipere. *Plin.l.*9.*c.*10.

Vt Heliotropium & lupinum circumaguntur cum ſole, & quocunque ſe mouerit ille, eodem deflectunt & hæc cacumen: Ita proceres aulici, quocunque regis ingenium vergit, eo propendent omnes. *Plin.l.*18.*c.*24.& 27. *eod. l.*1.

Roterodami. Crocodilus anceps animal, nunc in terris agit, nunc in aquis; in terra ponit oua, in aqua prædatur & inſidiatur. Ita quidam ſimul & aulici ſunt, & eccleſiaſtici, vtrobique peſtilentes. *In ſimil.*

Antonij Monachi, quemadmodum qui valde febricitant, appetitum & robur amittunt: Sic qui principum aulas inhabitant, mentem & bonos mores perdere ſolent, niſi frequenter animo repetant hoc dictum; Noſce teipſum. *Serm.* 59. *ſententiarum ſiue locorum communium.*

¶ Profana Exempla.

Aulicos varijs caſibus ac mutationibus eſſe obnoxios.

Macrinus ſub Commodo fuit vitæ ſordidæ: & proſtibulum appellatus, gladiator, venator, tabellioque. Sub Seuero remotus ab officijs, etiam miſerrimus: & relegatus in Aphricam, vbi lectioni operam dedit, & declamauit, vt infamiam damnationis tegeret. Sub Antonino vero Aduocatus fiſci factus, patrocinante ſibi Feſto liberto, inde præfectus prætorij, ablegato collega, Antoninum Caracallam Imperatorem ſuum dolo interimi curauit, & ſic imperium inuaſit. *Cuſpin.*

Ablabius, humili genere ortus, ad dignitatem prætorij præfecti ſub Conſtantino Magno euectus, tanquam pila quædam & ludus fortunæ, plus Imperatore poſſe viſus: At mortuo Conſtantino, Cęſar Conſtantinus imperium adeptus, ac ſortem cuiq; fratrum ſuam partitus, obtinuit quicquid ab Illyrico ad Niſibin vſque extenditur: mox Ablabium imperio exuit, aliosque adminiſtratores ſurrogauit. *Eutropius.*

Theodoſius Magnus Ruffinum multis honoribus extulit, imprimis verò cum Arcadio Auguſto filio in inſequentem annum conſulem declarauit, licet Promoti magiſtri militiæ clariſs. nece vulgo infamem: quem iuſſu Theodoſiij in Thraciam cotendentem, per barbaros quoſdam in inſidijs conſtitutos dicebatur interfeciſſe. *Sidon. l* 9.

Petrus Vinea Campanus obſcuro natus loco, ſed doctrina atque eloquentia, quantum ætas illa tulit, inſignis, Federici II. Imper. arcanorum omnium particeps ac moderator. Cæterum, per inuidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua eſt inſectatrix, in ſuſpicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexanoro III. ſentiret (quo cum Federicus bellum gerebat) luminibus eſt priuatus. Cuius rei impatiens, atque ob id in furorem conuerſus, ad ſanctum Miniatum, quod Etruriæ oppidum eſt, ſibi ipſi mortem conſciuit. *Fulgentius libro ſexto, capite vndecimo.*

¶ Emblema.

In aulicos.

Emblema LXXXVI. And. Alciati.

Vana Palatinos, quos educat aula clientes,
Dicitur auratis nectere compedibus.

¶ Scriptores.

De re aulica *libr.* 2. *Auguſt. Niphi. Dialog. Hutteni.* De patientia aulica *Cæl. Calcagninus.* Aulicorum officia *Bruſonius lib.*5. De curialium ſtatu, *Æneas Syluius epiſtola* 42. De miſerijs curialium, *Eiuſdem epiſt.*166. Extat etiam libellus, in quo plures auctores cum hac Æneæ Syluij epiſtola coniuncti habentur, qui de hac materia ſcripſerunt. *Iac. Pont. Dialog. volum.*1. *progymnaſmate* 86. *pag.*369. Qui aulici varijs ſint caſibus agitati, *Vide Theatrum vitæ humanæ lib.*1. *volum.*22. *pag.*3911.

Aurum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG

AVRVM verò ab aura dicitur, hoc eſt, à ſplendore ... pro ſplendore aliquando ſumitur.

Aurum, Hebr. *Zahab,* à colore flauo ſeu ful... Verbum *Tſazab* ſignific. flauus ſeu fuluus fuit. Vide ... trilingue Lugdun. pag.103.104.105.&c. Vbi multa ... de auro explicantur.

Horatius.

Tua ne retardet
Aura maritos.

Aurum verò eſt præmium eſſentiale, reſpondens ... *cund. B. Thom. quarto ſent. diſt.*40.*q.*5.*art.*1.

Hippocrates aurum ab authore vel inuentore dictum ... qui αὔριος vocatus ſit. *Plin.* 7. *naturalis hiſtoria,* ſcribit ... ctum ab ὀρεῖν, id eſt, accumulare, vel cuſtodire, quia ſ... cuſtodiatur. Græcè χρυσός.

Pecuniam à Cadmo Phœnice apud Pangæum mon... tam eſſe. *Polydor. Virgil. l.*2.*c.*19. *aſſerit.*

¶ Loci Biblici.

Aurum vbi naſcatur, *Geneſ.*2.*v.*11. abuudat Ieroſol... Salomonis. 2. *Paralip.*1.*v.*15. ex Ophir Salomoni afferr... quantitas eius, 9.*v* 13.

¶ Poeticæ Sententiæ.

Balbus Poeta.

Aurum cuncta mouet, ſuperi flectuntur ab aur...
Gaudet & aurato Iupiter ipſe thoro.
Templa micant auro, radiatq; altaribus aurum.
Auro certa fides, perpetuumq; decus.
Aurum pace iuuat, nec bello ſpernitur aurum.
Aurum pugnaces mittit in arma viros.
Auro Romulei redimunt Capitolia patres:
Parent victa auro ſidera, terra, fretum.
Numina quid colimus? procul ô cum Pallade Iu...
Mars procul, & nitida caſta Diana coma.
Sola habites omni diuina pecunia templo,
Et cadat ante tuos victima larga focos.
Aurum quiſquis habet, ſuperos mercatur & a...
Captiuosq; tenet ſub ditione Deos.

Idem.

Aurum bella gerit, mucronibus imperat aurum.
Aurum ventoſis vela dat æquoribus.
Euertitq; vrbes, & mœnia diruit aurum,
Delet & extructis oppida celſa rogis.
Tolle aurum nulla vitiantur in orbe puellæ:
Tolle aurum nullus peccat in orbe puer.
Aurum igitur ſi quis nobis Simo maxime donet,
Carminibus noſtris aurea vena foret.

Eccleſ. cap.10.

Perdidit innumeras vis atque iniuria gentes,
Atque auri nimij non moderata ſitis.
Deteſtabilius nil terra creauit auaro,
Et nimio lucri peius amore nihil.
Munera diuendit pretio dulciſſima vita,
Exiguo in quæſtu iura bonumq; putat.

Horat. lib.3. Carm.

Ode 3.

Aurum irrepertum & ſic melius ſitum
Quum terra celat ſpernere fortior,
Quam cogere humanos in vſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.

Ode 16. eiuſd. lib.

Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo.

Ode 24.

——— Aurum & inutile.
Summi materiem mali,
Mittamus.

Virg. lib.3. Aen.

Fas omne abrumpit: Polydorum obtruncat, & aur...
Vi potitur. Quid non mortalia pectora cogis
Auri ſacra fames?

Ouidius Metamorph. lib.1. fab.4.

Effodiuntur opes irritamenta malorum
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…dierat : prodit bellum quod pugnat vtroque.

Idem Faſt.1.

…lius nunc omen in auro eſt.

Horat epiſt lib.1.epiſt.1.

…lius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O ciues, ciues! quærenda pecunia primum,
Virtus poſt nummos. Hæc Ianus ſummus ab imo
Perdocet.

Ex 2.ſerm. ſatyr.3.

Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina humanaq; pulchris
Diuitijs parent : quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, iuſtus, ſapiens, etiam & rex,
Et quidquid volet.

Ex epiſtolis.

Non domus & fundus, non æris aceruus & auri
Ægroto domini deducunt corpore febres,
Non animo curas.

Ex Tibullo.

Sæpè ſolent auro multa ſubeſſe mala.

Ex Propertio.

Aurum omnes victa iam pietate colunt.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.

Aurum ex Iacobo Philomuſo.

Aurum deſtructor vitæ princepsq; malorum,
O quàm difficiles nectis vbique dolos.
O vtinam natum nunquam mortalibus eſſes,
Dulcia ſuppeditas quæ nocumenta viris.
Te propter pugnæ fiunt, & bella mouentur,
Ad prædam & cædes corpora noſtra trahis.
Tu facis ingratus patrem quod filius odit :
Inter & agnatos iurgia ſæpè moues.
Proſternis gentes, & totum deſtruis orbem,
Nulla fides hominis te duce ſtare poteſt.
Fœdera tu regum, tu falſos iungis amicos :
Imperio ſeruit & genus omne tuo,
Scrutamur montes, atque ima viſcera terræ,
Nec tutum poteris ſubtus habere locum.
Felix ille tamen modico qui viuit in agro,
Vincula nam mortis hunc leuiora manent.
Et linquit poſt ſe nullas in funere lites,
Dat mentem ſuperis, oſſaq; condit humo.

Rectè ab Heſiodo τὴν ἀφροδίτην χρυσῆν eſſe appellatam auream.

Heſiodus pulchrè quod ſit Venus aurea luſit :
Et peream, ſi quid rectius eſſe poteſt.
Nunc auro ſolo quia conciliantur amores,
Vtq; puto à turpi eſt fœnore dicta Venus.
Senſerat hic magnus ſiquidem Saturnius olim,
Quum Deus humano captus amore fuit.
Atque per impluuium tecti delapſus auaros
Impleuit Danaes virginis imbre ſinus.
Huius ad exemplum quoque nunc, dum munera mittet,
Tantiſper dominæ gratus amator erit.
At nihil attulerit cum pauper, ſæpè recluſas
(Eſt opus infelix) excubet ante fores.

❡ Philosophicæ Sententiæ.

…in viſcera terræ, & in ſede manium opes quærimus : illa …, illa nos ad inferos agunt, quæ occultauit atque de… illa, quæ non naſcuntur, vt repentè mens ad inane euolans …, quis deinde futurus finis eſt? ſæculis exhauriendi, ea quo… penetret auaritia? Quàm innocens, quàm beata, imò verò & … vita, ſi nihil aliud de ea, niſi quid ſupra terras concu…, haberetque non niſi quid ſecum eſt ? Vtinam autem, vt è … abdicari aurum ſacra fames, vt celeberrimi authores … conuitijs ab optimis quibusque, & ad vitæ perni… , quantum feliciore æuo, cum res ipſæ permutaban… : ſicut & Troianis temporibus factitatum Homero cre… *Plin.l.33.c.1.*

❡ Apophthegmata.

… *Lacedamonius* dicebat; quod Lydius lapis eſt auro, id au… homini. Lapis enim aurum, aurum etiam hominis inge… …

… quidam interrogauit Diogenem, cur aurum palleret? …, inquit, plurimos habet ſibi inſidiantes : Pallent autem …

… *Macedo*, quum arcem capere deſtinaſſet, idque impoſ… intellexiſſet : percontatus eſt, num vſque adeo difficile eſ… auro onuſtus poſſet accedere, ſignificans, nihil eſſe tam …, quod auro non expugnetur.

…, quod plura dando perfeciſſet, quàm bellando; iactatum eſt in illum : non Philippum, ſed Philippi aurum ſubegiſſe Græciam.

Fabricius Cineæ Epirotarum legato magnam auri vim dono offerenti recuſauit accipere, dicens, ſe malle aurum habentibus imperare, quàm aurum habere.

❡ Adagia.

Aureos montes polliceri. *Terent. in Phorm.*

Is ſenem per epiſtolam pellexit, modo non montes auri pollicens,
Maria monteſq; polliceri cœpit.

Conſule locum de Diuitijs & Pecunia.

Authoritas.

❡ Definitio et Etymol.

Authoritas ſine c & cum th ſcribi debet, Græcè enim dicitur αὐθεντία, ας, ἡ. Sic & author ſcribitur, quem Græci αὐθέντην dicunt, & αὐθέντημα, authoramentum, nec non αὐθεντέειν authorare, & αὐθεντικὸν, authoratum, quod aliqui more Græco authenticum dicunt.

Dicitur & Græcè τὸ κῦρος, ἡ πίστις, τὸ ἀξιωματικὸν. Hebr. *iecholeth* à *Iachol* potuit, potens fuit, præualuit robore. Et *Schilton*, Eccl. 8. v. 4.8. à verbo *Schalat*, poteſtatem habuit, poteſtatem exercuit, dominatus eſt.

Authoritas autem eſt grauitas & eminentia quædam, vitæ probitate, ſcientia, meritis, potentia vel honoribus parta; cuius gratia cuiuſpiam dictis factisque plurimum deferimus.

❡ Sententiæ Poeticæ.

Homerus in 2. Iliad.

ἀντί νυ πολλῶν λαῶν ἐςὶν ἀνὴρ, ὃν ζεὺς κῆρι φιλήσῃ. id eſt:
Pro multis populis eſt vir, quem Iupiter corde amat.

Euripides, verba Hecubæ ad Vlyſſem.

Τὸ δ' ἀξίωμα, κἂν κακῶς λέγῃ, τὸ σὸν
Πείσει· λόγος γὰρ ἔκ τ' ἀδοξούντων ἰὼν,
Κἂν τῶν δοκούντων αὐτὸς, οὐ ταυτὸν σθένει. id eſt :
Authoritas vero & ſi male dicat, tua
Perſuadebit. Nam ab inexiſtimatis proficiſcens oratio,
Et ab exiſtimatis eadem, haudquaquam tantundem valet.

❡ Philosophicæ Sententiæ.

Apex autem eſt ſenectutis authoritas. *Cic. l de Sen.*

Habet ſenectus, honorata præſertim, tantam authoritatem, vt ea pluris ſit; quàm omnes adoleſcentiæ voluptates. *Idem.*

Non cani, non rugæ, repente authoritatem afferre poſſunt, ſed honeſte acta ſuperior ætas fructus capit auctoritatis extremos. *ibidem.*

Hæc enim ipſa ſunt honorabilia, quæ videntur leuia atq; communia, ſalutari, appeti, decedi, aſſurgi, deduci, conſuli, quæ etiam apud nos, & in alijs ciuitatibus, vt quæque optimè moratæ ſunt, ita diligentiſſimè obſeruantur. *Idem.*

❡ Apophthegmata.

Pericles à populo frequenter vocatus, ἀσύντακτός εἰμι, inquit, ſentiens, ſe non eſſe cogendum in ordinem, nec pro quolibet è media plebe habendum. *Plut. in Græc. apopht.*

Idem, quum in comitijs accuſaretur ob res malè geſtas, grauiter reſpondit, ſcilicet, mihi quidem vos iraſcimini, ei viro, qui nemini veſtrum cedo vel peritia rerum, vel elocutione intellectorum, vel amore patriæ, vel pecuniæ deſpicientia. Non crimen modo arrogantiæ, vanitatis, ambitionis effugit tunc, magnificè de ſe loquendo: ſed & altitudinem animi, & virtutis declarauit magnitudinem, eo ipſo inuidiam opprimentis, quod deijci ſe & frangi non eſt paſſa. *Plutarchus libr. Qua ratione quis citra inuidiam ſe ipſum laudare poſſit.*

Epaminondas: *Pelopidam* à principibus Reipublicæ accuſatum, quod exacto Bæotarchiæ tempore non ſtatim domum redijſſet, ſed bellum feliciter continuaſſet, ſubmittentem ſe & deprecantem Thebani ægrè abſoluerunt. At contra *Epaminondam*, qui eius tum fuerat collega, multa de rebus ſuis geſtis magnificè prædicantem ac dicentem; Paratus ſum mori, ſi fateri velitis, ô ciues, me vobis inuitis Laconiam vaſtaſſe, Meſſenem inſtauraſſe, & Arcades in vnum corpus conduxiſſe : non ſuſtinuerunt ijdem ire in ſuffragia, ſed admiratione viri gaudio ſimul riſuque oborto diſceſſerunt. *Plutarch. eod. lib.*

Scipio Africanus, Romani ægrè tulerunt Ciceronem crebrò res ſuas contra Catilinam geſtas prædicantem : ijdem tamen Scipionem dicentem ; Non debetis vos ſententiam de Scipione ferre,

qui